

Nr 83.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående beräkning i vissa fall av anställningstid för pension enligt kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst; given Stockholms slott den 23 februari 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23 februari 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Efter gemensam beredning med chefen för kommunikationsdepartementet anför chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss:

Jag anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning en av järnvägsstyrelsen i skrivelse den 5 oktober 1938 gjord framställning, däri hemställts, att Kungl. Maj:t måtte

dels förordna, att vid statens järnvägar anställd arbetare, som i samband med statens övertagande av enskild järnväg övergått i statens järnvägars tjänst och som ej vore delägare i någon pensionskassa, skulle efter pröv-

ning av järnvägsstyrelsen kunna såsom anställningstid för erhållande av pension enligt kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst tillgodoräknas jämväl anställningstiden vid den enskilda järnvägen,

dels ock förklara, att vid tillämpning av sagda kungörelse anställningstid vid byggandet av enskild järnväg, som sedermera övertagits av staten, finge anses likställd med anställningstid i statens tjänst.

I sin berörda skrivelse har järnvägsstyrelsen anfört, att bland den personal, som vid statens övertagande under senare år av vissa enskilda järnvägar haft anställning vid dessa järnvägar, funnits åtskilliga äldre arbetare, som ej varit delägare i någon pensionskassa. Med stöd av bestämmelserna rörande järnvägsföretagets övertagande hade flertalet av dessa arbetare omedelbart entledigats och i samband därmed tillerkänts pensioner med belopp, som med hänsyn till anställningstiden ansetts skäligen. I den mån sådan äldre arbetare erhållit fortsatt anställning vid statens järnvägar hade i några fall förekommit, att tjänstepensionsreglementet för arbetare icke blivit tillämpligt å arbetaren. Med hänsyn till sin ålder vid övergången i statens järnvägars tjänst kunde dylik arbetare ofta ej heller intjäna det antal tjänstår — 15 tjänstår före 60 års ålder — som erfordrades för erhållande av pension med stöd av förenämnda kungörelse den 7 december 1934, vilken innefattade vissa mera summariska föreskrifter i fråga om pensionering av i statens tjänst anställda arbetare. I de fall, då i järnvägsstyrelsens skrivelse avsedda arbetare sålunda icke vore berättigade till pension enligt för arbetare i statens tjänst gällande pensionsbestämmelser, förelåge för statens järnvägar icke annan skyldighet än att låta dem komma i åtnjutande av de pensions- eller understödsförmåner, som eventuellt skulle hava tillkommit vederbörande, därest banan ej övergått i statens ägo. I fråga om de principer, som härutinnan tillämpats av de enskilda järnvägsföretagen, har järnvägsstyrelsen meddelat följande:

Vid beviljandet av pension eller understöd åt sådana arbetare, som icke voro delaktiga i någon pensionskassa, tillämpades olika principer vid de skilda banorna, men vanligen ställdes pensionsbeloppet i viss relation till anställningstiden. Pensionsbeloppen voro dock genomgående mycket låga. Sålunda gällde exempelvis vid Uppsala—Gävle järnväg, att arbetaren vid avgång ur tjänst efter fyllda 60 år kunde påräkna ett understöd av 300 kronor för år under förutsättning av en sammanhängande tjänstetid av minst 30 år, vilket belopp reducerades med 10 kronor för varje år, varmed tjänstetiden understeg 30 år. Personer, anställda under kortare tid än 20 år, voro ej berättigade till understöd. Järnvägsstyrelsen vill i detta sammanhang omnämna, att nyligen till styrelsen inkommit ansökning om pension från en av de vid nämnda järnväg förut anställda arbetarna, vilken nu uppnått 67 års ålder och som från och med den 1 oktober 1938 slutat sin anställning vid statens järnvägar. Denne arbetare, som varit anställd vid den enskilda järnvägen i 18 år och vid statens järnvägar i 5 år, skulle med tillämpning av förberörda grunder erhålla en pension av endast 230 kronor per år.

I anslutning härtill har järnvägsstyrelsen anfört, att de pensioner, som sålunda utginge enligt de enskilda företagens praxis, måste anses vara i för-

hållande till anställningstiden alltför låga och även ur försörjningssynpunkt otillfredsställande. Pensioneringen av ifrågavarande arbetarpersonal syntes styrelsen böra ske enligt förmånligare grunder. Styrelsen ansåge därvid en tillämpning av bestämmelserna i oförmälda kungörelse den 7 december 1934 ligga närmast till hands, och för möjliggörande i ökad omfattning av tillämpning av denna kungörelse å arbetare, varom nu vore fråga, borde enligt styrelsens uppfattning sådan arbetare erhålla rätt att såsom tjänstår för pension enligt kungörelsen tillgodoräkna tiden för anställningen vid den enskilda järnvägen. Styrelsen har härvid erinrat, att enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare även anställningstid vid av staten övertaget enskilt företag kunde tillgodoräknas såsom tjänstår. I åtskilliga fall hade också förekommit, att i samband med statsförvärv av enskild järnväg övertagen arbetare efter endast ett eller annat års anställning vid statens järnvägar erhållit pension enligt nämnda reglemente och därvid såsom tjänstår fått tillgodoräkna sig två tredjedelar av tjänstetiden vid den enskilda järnvägen. Med hänsyn härtill och då det ur sakliga synpunkter icke syntes föreligga anledning att förfara annorlunda då fråga vore om pension enligt kungörelsen den 7 december 1934, ansåge styrelsen, att motsvarande tillgodoräknande borde medgivas jämväl arbetare, varå tjänstepensionsreglementet icke blivit tillämpligt. Då pension enligt kungörelsen den 7 december 1934 i stort sett uppginge till två tredjedelar av den pension, som enligt nämnda reglemente tillkomme icke yrkesutbildad arbetare med motsvarande antal tjänstår, syntes anställningstiden böra tillgodoräknas utan reduktion.

Såsom förut nämnts, innebär järnvägsstyrelsens i förevarande skrivelse framlagda förslag vidare, att även anställningstid vid byggandet av enskild järnväg, som sedermera övertagits av staten, vid tillämpning av kungörelsen den 7 december 1934 skulle få anses likställd med anställningstid i statens tjänst. Till stöd för förslaget i denna del har styrelsen framhållit, att bestämmelserna i 1934 års kungörelse ersatt den förut gällande kungörelsen den 8 november 1918 (nr 859) angående pensionering av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader samt statens vattenfallsverks byggnadsavdelning och att enligt den praxis, som utbildat sig vid tillämpningen av sistnämnda kungörelse, vederbörande i förekommande fall tillgodoräknats jämväl anställningstid vid byggandet av enskild järnväg, som sedermera övertagits av statens järnvägar. Med hänsyn härtill och då det alltjämt finge anses befogat att i pensionshänseende likställa dylik anställningstid med tjänstetid vid statens järnvägsbyggnader, syntes sådant tillgodoräknande böra få äga rum även enligt bestämmelserna i kungörelsen den 7 december 1934.

Statskontoret har i avgivet utlåtande förklarat sig icke hava något att erinra mot järnvägsstyrelsens förslag.

På de skäl, som av järnvägsstyrelsen anförts, anser jag mig böra tillstyrka föreliggande förslag i fråga om beräkning i vissa fall av anställningstid för pension enligt förenämnda kungörelse den 7 december 1934. De ändrade

grunderna för beräkningen av anställningstiden synas böra få tillämpas jämväl på redan inträffade pensionsfall, dock utan rätt för pensionstagaren att för tiden före de nya bestämmelsernas ikraftträdande komma i åtnjutande av förbättrade pensionsförmåner. I enlighet med vad jag nu anfört och då förevarande pensionsspörsmål synes mig vara av beskaffenhet att böra underställas riksdagens prövning, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att i fråga om beräkning i vissa fall av anställningstid för pension enligt kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst utfärda bestämmelser i huvudsaklig överensstämmelse med vad i det föregående angivits.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställer förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition skall avlätas till riksdagen av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

H. Wihlborg.